ئایا کتێبە پیرۆزەکان دەستکاریکراون؟ ... مەحمود عەبدوڵڵا

کاتێک ڕەخنەگران دەڵێن لەتەورات یان ئینجیلدا ،چیرۆکەکانی ناو قورئان هەیە و بەشێوەیەکی جیاواز باسکراوە ،یان کاتێک دەڵێن قورئان چیرۆکەکانی وەرگرتوە،یان کاتێک دەڵێین خودا بۆچی یەکجار ئاینی نەناردوە و بەردەوام ئەبدەیتیی ئاینەکانکراوە؟ لەوڵامدا “زانایانی ئاینی ئەمڕۆمان”یەکسەر دەڵێن لەبەر ئەوەی مرۆڤ دوای ماوەیەک ئاینەکەیان لەیاد کردوە و ڕویانکردەتە کوفر،بۆیە خودا پێغەمبەرێکیتری ناردووە تا خەڵک بگەڕێنێتەوە سەر ڕێگای ڕاست.لەڕاستیدا ئەوە موغالەتەیە و هیچ پەیوەندی بە لۆژیکەوە نییە، ئەو پەڕەی نەشارەزاییشە لە مێژووی گەشەکردنی مرۆڤایەتی و پێشکەوتنی پلە بە پلەی مێشکی مرۆڤ ،چونکە ئەگەر ئێمە هیچ حیسابێک لەسەر مێژو ،کۆمەڵناسی و سروشتناسی و...تاد، بکەین،دەبینین هیچ خودایەک ئاینەکانی نەناردوە بۆ مرۆڤ.بەڵکو ئەوە مرۆڤەکانن ئاینیان داهێناوە.

چونکە ئەگەر ئێمە سەیری ناوەڕۆکی ئاینەکان بکەین دە بینین گیرۆدەی کات و شوێنن، کۆنترینیان سادەترینە و تازەترینیان ئاڵۆز ترینە، بەڵام وەنەبێت لەناو تازەترین ئایندا هیچ هێمایەک لە کۆنترین ئاینەکان نەمابێت،نەخێر بەڵکو زۆر لە دروشم و ڕێوڕەسمەکان لەناو ئاینە تازەکانیش داهێنن. لەگەڵ گەشەکردنی مێشک و زمانی مرۆڤ دا سیستەمە ئاینییەکانیش ئاڵۆز دەبن،ئەوکاتەی کەمرۆڤ بایی ئەوەندە هۆشی نییە، یان ئەوەندە زمانی گەشەی نەکردوە کە درک بەشتە ئەبستراکتەکان بکات ،دەبنین دیاردە سروشتییەکان دەپەرستە ، لەهەر شوێن و کاتێکیش دیاردەی جیاواز دەپەرستە،لەترسان یان لەبەر پێویستی،وەک ترس لە بومەلەرزەو بورکان،خۆشەویستی خۆر و ژن و... تاد .ئەوەی کە لەناو ئاینەکان تا ئێستاش ماوەتەوە ترسە لەدیاردە سروشتییەکان و وەک سزایەکی خودایی دەبیندرێن، ئەوەش واتا مانەوەی هەندێ تێگەیشتنی نائەقڵانی مرۆڤی دێرین لەناو زیهنییەتی مرۆڤی مۆدێرن دا.چونکە تا ئێستا هزری زانستی بەتەواوی زاڵنەبوە، بەسەر هزری ئاینی و خورافیدا.

ئەوەی ئاشکرایە مرۆڤ لەگەڵ پەیدابونی لەسەر زەوی خۆی بە تەنها و

بە چارە دیتوە، سەری سوڕماوە کە لەکوێوە فڕێدراوەتە سەرزەوی؟ ئیتر بە پێی تێگەیشتنی خۆی کاتێک ئاسمانەکی بینیوە لەسەر سەری واتێگەیشتوە کە لەوێوە فڕێدراوە، ئەمەش لە ئاینەکاندا ڕەنگی داوەتەوە، مرۆڤ لەوە تێنەگەیشتووە کە سەرزەوی دایکی مرۆڤە،لەوێ لە توخمەکانی ئەم زەویە پێک هاتووەو پەرەی سەندووە و پێشکەوتوە،لەگەڵ پێشکەوتن و بەدەست هێنانی ئەزموونەکانی ژیان ڕۆژ بەڕۆژ لەو دیاردەکان تێگەیشتوە و ناسیونی تا دەگاتە ڕۆژگاری ئەمڕۆ. یەکێک لەو پاساوەکانی زانایانی ئاینی بونی حەقیقەتی ئاینە لە کۆنترین چاخە مێژوییەکان وەک بەڵگەیەک لەسەر ڕاستی و پێویستی ئاین . بەڵام ئەوە تێگەیشتنێکی نا دروست و نالۆجیکی و نازانستییە،چونکە بەهیچ شێوەیەک کۆنی ئاین نابێتە هۆی حەقیقەتی ئاین،ئەمە وەک ئەوە وایە بڵێین کۆیلایەتی حەقیقەتە چونکە لەسەرەتای شارستانیەت کۆیلایەتی هەبووە. کاتێک مرۆڤ بیری لە ئاین و پەرستش کردۆتەوە ئەقڵی پێشکە وتو نەبوە،واتا ئاین گوزارشتێکی ناعەقڵانی مێشکی مرۆڤ بوە،ئەوەش تایبەتمەندییەکە تائێستاش بە مرۆڤایەتی ماوەتەوە و بە ڕازیبون بە ئاین نابێت عەقڵ بە تەواوی بخرێتە کار دەنا تەلاری ئاین بەسەر یەکدا دەڕمێت.

لە ئەفسانەکاندا چیرۆک و بەسەرهات و ڕوداوەکان هەن،لە کتێبە ئاینیە کۆنەکانیشدا هەن، بەڵام لە تازەترین ئاین کە ئیسلامە هەمان بیرو بۆچون و ڕوداو بەسەرهاتی ڕابردو هەن کە بەدرێژایی هەزاران ساڵ گەیشتونە ئەمڕۆ و تەتوانین بڵێین:هەموو بۆچونە ئاینیەکان تا دەگاتە قورئان بەرهەمی تەواوی ڕامان و تێکۆشان و زانستی بەشەریەتە . بەڵام کاتێک دەوترێ بیرۆکەکانی بەهەشت و دۆزەخ و ڕۆح و خەلقەت و... پێش ئیسلام،بگرە پێش پەیدابونی ئاینە ئیبراهیمیەکانیشن،دیسان زانایانی ئاینی بە بێ حیساب کردن بە هیچ زانستێک بە تێگەیشتنێکی ڕووت دەڵێن: ئەو شتانەی لە ڕابردوو باسکراون هەمویان خودا بە مرۆڤی نیشانداون،تەنها ئەوەیە گۆڕاون و دەستکاریان کراوە ، دەنا بیرۆکەکان بە نمونە دروستکردنی ئادەم ،دەرکردن لە بەهەشت زانینێکە خودا بە مرۆڤی بەخشیوە.لە ئەوە تەنها وێنەیەکی دینییە. دەقە سەرەکیەکان و تەوڕات و دەستکاری نەکراون لە هیچ شوێنێک جگە لەناو قورئاندا نەبێت.

ئەوە پێغەمبەری ئیسلامە دێت بە تێگەیشتنی خۆی وبە پێی لۆژیکی سەردەمەکەی خۆی وەردەگرێت و دایدەڕێژێتەوە. ئەو بەشانەی کە لەگەڵ زیهنیەتی خۆ ی ناگونجێ یان لەگەڵ گۆڕانەکانی کۆمەڵگا و زیهنیەتەکەی ناگونجێ لای دەبات،وە بە ئیمکانیاتی زانستی

س□رد□م□ک□ی □امان□کانی خ□ی د□خات□ □وو. ب□نمون□ د□ق□ س□م□ری□کان د□ستکاری ن□کراون، یان ت□و□ات و ئینجیل ، ب□□کو ئ□مان□ ل□س□رد□م□ک دانوسراون ک□ پ□ش ئیسلام□ ب□ت□پ□□بونی کات ه□ند□ک باب□ت ل□گ□□ ل□جیک ناگونج□ن ،چونک□ مر□ق ب□رد□وام د□گ□□□ت و پ□شد□ک□و□ت.

ل□ب□ر ئ□و□ ئ□گ□ر ب□نمون□ ب□□ین ت□و□ات د□ستکاریکراو□ □است نیی□،چونک□ ت□و□ات هی س□رد□م□ک□ و قورئان هی س□رد□م□کیتر، ب□ی□ ت□و□ات ب□ب□راو□د ب□قورئان د□ستکاریکراو□، ب□□ام ل□کو□؟ ل□ناو قورئاندا. ئ□و□ خودا نیی□ ب□ت ئاین □استبکات□و□، ب□□کو پ□شک□وتن و ت□گ□یشتنی مر□ڤ□ گ□□او□. ب□□ام ئیسلام سیست□می هزری و ل□جیکی ئاین□کانی و□ک خ□ی ه□شت□ت□و□،واتا ه□مان ت□گ□یشتنی نازانستی ب□ خوداو بون ه□رماو□ .م□س□ل□ی د□ستکاریکردن ئ□و□ی□ . ل□□وی ک□م□□ای□تیی□و□ س□رد□می قورئان پ□شک□وتوتر□ ل□س□رد□می ت□و□ات ب□ی□ پ□کهات□ی زیهنیی□ت □□گ□ د□دات ه□ند□ گ□□انکاری بکر□ت، ب□□ام ت□گ□یشتن□ کانی ح□زر□تی محمد”د.خ” س□بار□ت ب□خ□ر و مانگ پ□شک□وتو تر نیی□ ئ□و□ش ل□ب□ر ن□بونی ه□کاری زانستی ک□واتا دوبار□کردن□و□ی ه□□□زانستیی□کانی پ□ش، ئ□وقس□ی□ پوچ□□ د□کات□و□ ک□ گ□یا ئاین□کانی تر د□ستکاریکراون، ن□خ□ر ئ□وان ل□ س□رد□م□ک نوسراون ک□ پ□کهات□ی هزرو زیهنیی□ت بایی ئ□و□ند□ بوو□.

ب□□ام ئیسلام گ□ور□ترین و ب□ه□زترین د□گماتیزمی خو□قاندو□، ب□ج□ر□ک پ□ر□س□ندنی ب□ ک□تا گ□یاندوو□، یان ب□□ین ک□تایی م□ژووی □اگ□یاندوو□.ه□وا□ی □وخانی دونیاو ک□تایی ز□مانی □اگ□یاندوو□، ب□ ئاگا ل□و□ی ل□دوای خ□ی گ□□ان □ود□دات،ه□ر ئاین□ک□ی خ□ی د□ب□ت□ ه□ی گ□□ان و ئ□و گ□□ان□ش ناو□ست□، ب□ج□ر□ک ک□ ل□دنیای ئ□م□□دا هزرو □امان□کانی ح□زر□تی محمد ج□گای ناب□ت□و□، ت□نها ل□ م□شکی ئ□وان□دا ن□ب□ت ک□ ب□چون□کانی محمدیان ب□□□های□ قبو□□ و خ□یان ل□ئاست گ□□ان□کان کو□رکردو□. د□□□ن ئیسلام تاک□ چار□س□ر□ ب□ ک□ش□کانی ئ□م□□مانن! ب□□ام چ□ن؟ ب□ گ□□ان□و□ ب□دواو□. د□ب□ت ک□م□□گا بگ□□ین□و□ ب□ س□رد□می محمد و جار□کیتر دونیا ف□تح بک□ین و ب□چون□کانی محمد ب□س□ر جیهاندا ف□رزبک□ین، ئ□و□ش ل□توندوتیژی زیاتر هیچ ئاکام□کی ناب□ت.

ئیسلام کا□ای با□ای ک□م□□گای خ□□□کی یان فیودا□یی□،ل□ ک□م□□گای پ□شک□وتو وديموكراتدا ج□گای ناب□ت□و□. کات□ک د□□□ن ئیسلام چار□س□ر□ ب□ک□ش□کانی ئ□م□□مان، م□ب□ستیان□ ک□ ئ□م□ واز ل□ه□موو د□ستک□وت□ ف□لس□فی و سیاسی و زانستیی□کان ب□نین . ک□ش□کانی ئ□م□□ ک□ش□ی شارستانیی□تن،ک□ش□کانی س□رد□می محمد ک□ش□ی ک□م□□گای

خێڵەکین، بەچارەسەری کێشەی شارستانیەت بە زهنیەتی کۆمەڵگای خێڵەکی چار نییە دەبێت شارستانیەت بڕوخێنین و کۆمەڵگایەکی خێڵەکی دروستبکەینەوە ، ئەمەش واتا کوشتنی نەخۆش لەجیاتی چارەسەر. پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکان،گرفت و ئارێشەکان،مەسەلە ئابوریەکان گۆڕاون ،ئیتر ئیسلام عیلاجێکی هەڵەیە ئەگەر بخرێتە گەدەی شارستانیەت دەیکوژێت. بەڵکو ئەمە پێویستمان بە چارەسەری نوێ هەیە بۆ کێشە نوێیەکان.دەبێت پەیوەندیەکان ڕێکبخرێنەوە بەگوێرەی پێویستی سەردەمەکەمان.

نەک گەڕانەوەی کۆمەڵگا بۆ چواردە سەدە لەمەوبەر.تەنیا زهنیەتێک ئیسلام وەک چارە سەردە بینێت،کە هێشتا زیهنیەتی خۆی وەک مرۆڤی چواردە سەدە لەمەو بەرە. بەداخەوە لە کۆمەڵگەی نەخوێندەواردا،قسەی نازانستی و گونجاو لەگەڵ پێوەرە بچوکەکان ڕەواجی هەیە و خەڵکی حەزیان لە سادەکردنەوەی پێوانەو پێوەرەکانە کە لەگەڵ زیهنیەتی خۆیان دەگونجێت ئەوەش بۆتە هۆی ئەوەی دەنگی مەلاکان بڵند تربێت و خەڵکی ئاوازی دینی پێ خۆشتر بێت لە ئاوازی زانست. دونیا گۆڕاوە و هزری مرۆڤی ئەم سەردەمە قبوڵی کۆیلەو کەنیزەک و لێدان لەژن ناکات،بەڵام بۆ چارەسەری ئەمە،زانایانی دینی دێن لەناو کەوانەیەک د□□□ن ئەمە بۆ کاتی خۆیبو، بەم شێوەیە فێڵ لەخەڵک داکەن.هەزارو چوارسەد ساڵە هزریان خستۆتە خزمەت جوانکردنی دەقەکان هێشتاش نەیان توانیوە قورئان ڕزگاربکەن،چونکە ئەوە کارێکی نەکردەیە و شێتایەتییە.چونکە نازانن کە دیسان کۆمەڵگا دەگۆڕێت و بۆچونەکانی خۆشیان دەکەوێتەوە ژێر پرسار.

مەحمود عەبدوڵڵا